

Valsts aizsardzības koncepcija

Apstiprināta LR Ministru Kabinetā 2003.gada 30.septembrī.

Pieņemta LR Saeimā 2003. gada 13. novembrī.

Valsts aizsardzības koncepcijas mērķis ir noteikt aizsardzības sistēmas nostiprināšanas un pilnveidošanas vadlīnijas atbilstoši Latvijas ģeopolitiskajai situācijai un Latvijas saistībām pret kolektīvās drošības Ziemeļatlantijas līguma organizāciju (turpmāk - NATO), par kuras pilntiesīgu dalībnieci Latvija gatavojas kļūt 2004.gada vidū. Koncepcija nosaka stratēģiskos pamatprincipus Latvijas valsts aizsardzības uzdevumu izpildei un ir pamats plānojot Nacionālo bruņoto spēku (turpmāk – NBS) attīstību.

Valsts aizsardzības koncepcija ir izstrādāta balstoties uz Valsts apdraudējuma analīzi, Militāro draudu analīzi un starptautiskās drošības attīstības tendenču prognozēm. Apdraudējumu novēršanai tiek veidota valsts aizsardzības politika un stratēģija. Aizsardzības sistēmas principus, mērķus, uzdevumus un tiesiskos mehānismus nosaka LR Satversme, Latvijas Nacionālās Drošības un Ārpolitikas koncepcija un citi LR normatīvie akti.

Latvijas normatīvie akti un rīcības dokumenti valsts aizsardzības jomā tiek pilnveidoti saskaņā ar Aizsardzības koncepcijas pamatprincipiem.

ievads

Valsts aizsardzības koncepcijas mērķis ir noteikt aizsardzības sistēmas nostiprināšanas un pilnveidošanas vadlīnijas atbilstoši Latvijas ģeopolitiskajai situācijai un Latvijas saistībām pret kolektīvās drošības Ziemeļatlantijas līguma organizāciju (*turpmāk - NATO*), par kuras pilntiesīgu dalībnieci Latvija gatavojas kļūt 2004.gada vidū. Koncepcija nosaka stratēģiskos pamatprincipus Latvijas valsts aizsardzības uzdevumu izpildei un ir pamats plānojot Nacionālo bruņoto spēku (*turpmāk – NBS*) attīstību.

Valsts aizsardzības koncepcija ir izstrādāta balstoties uz Valsts apdraudējuma analīzi, Militāro draudu analīzi un starptautiskās drošības attīstības tendenču prognozēm. Apdraudējumu novēršanai tiek veidota valsts aizsardzības politika un stratēģija. Aizsardzības sistēmas principus, mērķus, uzdevumus un tiesiskos mehānismus nosaka LR Satversme, Latvijas Nacionālās Drošības un Ārpolitikas koncepcija un citi LR normatīvie akti.

Latvijas normatīvie akti un rīcības dokumenti valsts aizsardzības jomā tiek veidoti saskaņā ar Aizsardzības koncepcijas pamatprincipiem.

2. Starptautiskā drošības vide un Latvija

Latvijas drošību nosaka tās ģeopolitiskais un starptautiskais stāvoklis, iekšējās drošības un ekonomiskā situācija, tautas izglītības un kultūras potenciāls, militārās un civilās aizsardzības sistēmu iespējas, ekoloģiskā situācija un citi nozīmīgi faktori.

Latvijas drošība ir cieši saistīta ar starptautisko drošību. To raksturo asimetrisko draudu (starptautiskais terorisms, etniskie konflikti, migrācija, masu iznīcināšanas ieroču izplatība, organizētā noziedzība u.c.) transnacionālā izplatība, to pielietošanas varbūtības pieaugums, kā arī zema šo draudu īstenošanas vietas un laika prognozējamība.

NATO kopš savas pastāvēšanas brīža ir darbojusies, lai veicinātu mieru Eiropā, kas balstās uz kopējām demokrātijas un cilvēku tiesību vērtībām. Pēc Aukstā kara beigām Alianse pielāgojas jaunajiem apstākļiem un mūsdienu drošības vajadzībām. NATO svarīgākais mērķis ir sargāt tās dalībvalstu brīvību, drošību un stabilitāti, kā arī veicināt stabilitāti un mieru pasaulē.

Latvijas aizsardzības pamats ir Latvijas dalība NATO kolektīvās drošības un aizsardzības sistēmā. Kļūstot par Alianses dalībvalsti, palielināsies Latvijas atbildība kopējās starptautiskās drošības stiprināšanā un asimetrisko draudu novēršanā un pārvarēšanā.

Latvijas drošībai ir būtiska ciešāka sadarbība starp Eiropas Savienības (*turpmāk - ES*) valstīm un Amerikas Savienotajām Valstīm (*turpmāk – ASV*), kur ir skaidri sadalītas NATO un ES funkcijas un ir novērsta funkciju pārklāšanās. ES valstu sadarbībai militāras drošības un aizsardzības jomā jāpastiprina Eiropas valstu militāro spēju izaugsmi harmoniskas un līdzsvarotas transatlantiskās militārās sadarbības ietvaros.

Eiropas drošības veicināšanā nozīmīga loma ir ASV. ASV atbalsts ir bijis izšķirošs Baltijas valstu neatkarības un drošības nostiprināšanā. Līdz ar to sadarbība ar ASV arī turpmāk būs viena no Latvijas aizsardzības politikas divpusējo attiecību svarīgākajām prioritātēm.

Terorisma draudu kontekstā aizvien nozīmīgāki kļūst preventīva rakstura pasākumi starptautiskā miera garantēšanai un cīņa pret masu ieroču izplatību. Latvijas drošībai ir svarīgi nepieļaut teroristu vai teroristisku organizāciju aktivitātes savā teritorijā.

Latvija atbalsta starptautiskos bruņojuma kontroles pasākumus, kas mūsdienu asimetrisko draudu ietekmē ir svarīgi Eiropas un pasaules drošībai. Latvija turpina pastiprināt savu ieguldījumu Eiropas drošības dialogā un turpina aktīvi piedalīties Eiropas Drošības un sadarbības organizācijas (*turpmāk – EDSO*) īstenotajos bruņojuma kontroles pasākumos, kas veicina atvērtības un uzticēšanās nodrošināšanu starp EDSO dalībvalstīm.

Reģionālā sadarbība veicina drošību un stabilitāti Eiropā. Baltijas jūras reģiona valstu sadarbība kļuvusi par veiksmīgu piemēru reģionālās drošības un aizsardzības veicināšanā.

Latvijas drošība ir nesaraujami saistīta ar Baltijas valstu kopējo drošību. Baltijas valstu militārā sadarbība veicina ne tikai to atsevišķo aizsardzības spēju attīstību, bet arī mērķtiecīgu iekļaušanos Eiropas un NATO drošības un aizsardzības struktūrās.

3. Valsts aizsardzības stratēģiskie pamatprincipi

Valsts aizsardzības pamatuzdevums ir valsts suverenitātes, teritoriālās nedalāmības un pilsoņu drošības garantēšana. Latvijas dalība NATO nodrošina valsts drošību un neatkarību. NATO uzdevums ir tās dalībvalstu aizsardzība pret jebkura veida apdraudējumu. Līdz ar dalību NATO palielinās Latvijas atbildība starptautiskā miera, drošības un stabilitātes stiprināšanā, jo Latvijas un starptautiskā drošība ir nedalāma.

Latvijas mērķis Eiropas Savienībā ir līdzdarboties mūsu valsts, Baltijas reģiona, kā arī citu valstu demokrātijas un labklājības veicināšanā. Dalība ES palielina valsts drošību un stabilitāti. ES kļūst par stratēģisko partneri NATO starptautisko konfliktu novēršanā. NBS dalība ES vadītajās operācijās veicinās sadarbību, savstarpēju uzticēšanos un sekmēs krīžu novēršanu un pārvarēšanu. Šajā procesā ir svarīgi izvairīties no funkciju pārklāšanās starp NATO un ES.

NBS nozīmētās vienības dalībai starptautiskajās operācijās ir jāgatavo dalībai gan NATO, gan ES vadītajās operācijās.

Latvijas aizsardzības nodrošināšanas pamatā ir vairāki stratēģiskie pamatprincipi: kolektīvā aizsardzība; profesionāli militāri sagatavoti bruņotie spēki; Nacionālo bruņoto spēku un sabiedrības sadarbība; starptautiskā militārā sadarbība.

3.1. Kolektīvā aizsardzība

Latvijas kā nākamās Alianses dalībvalsts mērķis ir pilnveidot NBS militārās spējas un gatavību dalībai NATO/ES vadītajās un citās starptautiskajās operācijās. Valsts

apdraudējuma gadījumā NBS ir jāspēj nodrošināt militārās pašaizsardzības spējas līdz NATO spēku atbalsta saņemšanai.

Latvijas aizsardzības spējas tiek attīstītas saskaņā ar NATO spēju attīstības vadlīnijām. Prāgas samita deklarācijā ir noteiktas militāro spēju izpildes saistības NATO dalībvalstīm. Militāro spēju attīstība un pilnveidošana notiek šādos virzienos:

1. Komandvadības struktūras, sakaru un informācijas pārraides sistēmu attīstība;
2. Militāro spēju attīstība;
3. Aizsardzība pret masu iznīcināšanas ieročiem;
4. Vienību pārvietošanas iespējas uz operāciju vietām.

Lai Latvija sekmīgi integrētos Aliansē, ir nepieciešama bruņoto spēku savietojamība ar NATO. Tas sekmē NATO dalībvalstu bruņoto spēku efektīvu sadarbību starp valstu bruņoto spēku veidiem un to vienībām.

Valsts apdraudējuma gadījumā NBS ir jābūt gataviem līdzdarboties apdraudējuma novēršanā un pārvarēšanā. Latvijai ir jānodrošina atbalsts ārvalstu bruņotajiem spēkiem uzņemošās valsts atbalsta sistēmas ietvaros. Tā tiek izmantota gan starptautiskajās militārajās mācībās, gan valsts apdraudējuma gadījumā, ietverot Vašingtonas līguma 5.panta un ārpus 5.panta operāciju, kā arī katastrofu un to izraisīto seku novēršanas gadījumos. Ārvalstu bruņoto spēku uzņemošās valsts atbalsta sistēmu ir jāturpina pilnveidot.

3.2. Profesionāli militāri sagatavoti bruņotie spēki

NBS varētu pilnībā atteikties no obligātā militārā dienesta līdz 2006.gada beigām. NBS profesionalizēšanai ir šādi iemesli:

1. Bruņotiem spēkiem jāatbilst mūsdienu draudu situācijai, kuras pārvarēšanai būtiskākais ir bruņoto spēku kvalitāte, nevis kvantitāte;
2. Sabiedrības atbalsts profesionāliem bruņotiem spēkiem;
3. Dalība NATO sniedz drošības garantijas Latvijai, vienlaikus uzliekot pienākumu nodrošināt valsts gatavību kolektīvai aizsardzībai alianses ietvaros.

Līdz ar atteikšanos no obligātā militārā dienesta:

1. NBS tiks panāktas lielākas operatīvās spējas dalībai starptautiskajās operācijās;
2. NBS vienībām būs augstāks kaujas gatavības līmenis;
3. NBS vienības izmantos modernas ieroču sistēmas un kaujas tehniku;
4. Finanšu līdzekļi tiks izlietoti efektīvāk;
5. NBS tiks veidotas nelielas, bet labi sagatavotas rezerves;

Veidojot un attīstot uz profesionālo militāro dienestu balstītus bruņotos spēkus, būtisks kļūst personāla piesaistīšanas jautājums. Rekrutēšanas sistēma jāattīsta atbilstoša mūsdienu prasībām: elastīga, moderna un konkurētspējīga ar darba tirgu.

Papildus rekrutēšanas jautājumam ne mazāk svarīga ir karavīru un viņu ģimeņu nodrošināšana ar atbilstošām sociālām garantijām. Īpaša uzmanība NBS ir jāpievērš augstas kvalitātes apmācību iespēju, moderna bruņojuma un aprīkojuma nodrošināšanai.

NBS profesionalizējoties, Zemessardzei un Jaunsardzei būs neatsverama loma profesionālā dienesta karavīru atlases bāzes veidošanā. Vienlaicīgi Zemessardzes vienību kaujas spējas un apmācību kvalitāte tiek paaugstināta. Zemessargu personāla politika un profesionālās izaugsmes programma tiek veidota atbilstoši mūsdienu militāro spēju prasībām, saglabājot saikni ar sabiedrību un militārās rezerves potenciālu. Šāda pieeja ir Zemessardzes nākotnes pamats.

3.3. NBS un sabiedrības sadarbība

Veiksmīgu NBS uzdevumu izpildi nodrošina sabiedrības atbalsts un izpratne par aizsardzības sistēmas un bruņoto spēku lomu un uzdevumiem. Sabiedrības izpratne par valsts aizsardzības sistēmu, NBS un to darbības principiem veido noturīgu atbalstu valsts drošībai un aizsardzībai.

Bruņotie spēki sniedz atbalstu valsts apdraudējuma situāciju novēršanai, pārvarēšanai vai to izraisīto sekų likvidēšanai - piedalās dabas un tehnogēno katastrofu novēršanā un to izraisīto sekų likvidēšanā; neitralizē nesprāgušu munīciju; atbalsta meklēšanas, glābšanas un ekoloģiskās uzraudzības darbus. Savukārt sabiedrība un civilās institūcijas sniedz atbalstu militāro uzdevumu veikšanai - nodrošina civilo ekspertīzi, mobilizācijas resursus vai uzņemošās valsts atbalsta pasākumus, kā arī materiāltehnisko līdzekļu pieejamību šo uzdevumu veikšanai.

3.4. Starptautiskā militārā sadarbība

3.4.1. Sadarbība ar NATO dalībvalstīm

Sadarbība ar NATO dalībvalstīm ir būtisks priekšnosacījums Latvijas sekmīgai integrācijai NATO. Svarīgākās sadarbības jomas ir karavīru (kadetu, instruktoru un virsnieku) izglītošana, ekspertu konsultācijas par aizsardzības sistēmas attīstības jautājumiem, bruņoto spēku vienību sadarbība un to iesaiste starptautiskajās mācībās. Kļūstot par NATO dalībvalsti, Latvija saglabā pašreizējos starptautiskos divpusējās sadarbības projektus, tādējādi turpinot bruņoto spēku attīstībā izmantot Rietumvalstu pieredzi. Papildus tiek apzinātas jaunas jomas, kurās sadarbība ar NATO valstīm sniegs Latvijai iespēju efektīvi integrēties NATO.

3.4.2. Baltijas valstu sadarbība

Latvijas drošības stiprināšanas pamatelements ir Baltijas valstu bruņoto spēku sadarbība. Cieša un intensīva sadarbība nodrošina stabilitāti reģionā. Vienlaikus Baltijas valstu sadarbība sekmē bruņoto spēku attīstību un savstarpējo savietojamību.

Integrējoties NATO, Baltijas valstīm ir jāturpina attīstīt un pilnveidot kopējos militāros projektus, kas nodrošina ierobežoto resursu efektīvāku izlietošanu un kopējo militāro spēju pilnveidošanu. Uz savstarpējās vienošanās pamata Latvija veicinās Baltijas valstu kopējo specializācijas vienību NATO attīstību.

3.4.3. Sadarbība Eiropas Savienības drošības un aizsardzības politikas ietvaros

Latvija iestājas par NATO un ES ciešu sadarbību. Latvijas mērķis Eiropas drošības un aizsardzības politikā ir veicināt stabilitātes un drošības stiprināšanu Eiropā, nostiprināt ES krīžu pārvarēšanas spējas un sniegt ieguldījumu transatlantiskās sadarbības veicināšanā. ES un NATO drošības un aizsardzības politikai svarīgi ir vienai otru papildināt, lai nodrošinātu resursu lietderīgu izmantošanu un novērstu uzdevumu pārklāšanos.

3.4.4. Sadarbība ar Baltijas jūras reģiona valstīm un NATO partnervalstīm

Baltijas jūras reģiona valstu sadarbība veicina stabilitāti un drošību. NATO un ES paplašināšanās sniedz reģionam iespēju nodrošināt tā vienmērīgu un sekmīgu attīstību, kā arī ilgstošu drošību. Sadarbība ar NATO partnervalstīm, tai skaitā ar Krieviju, veicina uzticēšanos, drošību, stabilitāti un atklātību Eiropā. Dalība NATO dos Latvijai iespēju līdzdarboties un sniegt savu ieguldījumu šīs sadarbības tālākā attīstībā, daloties pieredzē ar NVS un Dienvidaustrumeiropas valstīm un veicinot demokrātisko reformu procesu šajās partnervalstīs.

4. Militārā aizsardzība

Militāro aizsardzību nodrošina Latvijas Nacionālie bruņotie spēki. NBS darbības mērķi, uzdevumi un attīstība izriet no Militāro draudu analīzes un Valsts aizsardzības koncepcijas. Valsts bruņotā spēka augstākais vadonis ir Valsts Prezidents, kas vada Nacionālās drošības padomi, Militāro padomi, iesaka apstiprināšanai Saeimā NBS komandieri un veic citas ar valsts aizsardzību saistītas funkcijas, kas noteiktas Satversmē. Saeima apstiprina Nacionālās drošības koncepciju un Valsts aizsardzības koncepciju, veic parlamentāro kontroli pār Nacionālajiem bruņotajiem spēkiem, pieņem likumus nacionālās drošības jomā un citus pasākumus. Ministru kabinets nodrošina valsts institūcijas ar nepieciešamo finansējumu, likumā noteiktos gadījumos izsludina ārkārtējo situāciju, izņēmuma stāvokli un mobilizāciju, lemj par NBS vienību piedalīšanos starptautiskās operācijās un veic citas funkcijas.

4.1. AM un NBS attīstība un uzdevumi

Aizsardzības ministrijas uzdevumi

Aizsardzības ministrija veido aizsardzības politiku, koordinē un pārrauga tās izpildi. Ministrija gatavo priekšlikumus par valsts aizsardzībai nepieciešamo finansējumu un pilda citus normatīvajos aktos noteiktos uzdevumus.

Valsts apdraudējuma gadījumā Aizsardzības ministrija savas kompetences ietvaros līdzdarbojas apdraudējuma situāciju novēršanā, pārvarēšanā to radīto seku likvidēšanā. Aizsardzības ministrija veicina un nodrošina civilmilitāro sadarbību un koordinē ar ārvalstu bruņoto spēku uzņemošās valsts atbalsta sniegšanu saistītos jautājumus ar valsts iestādēm un institūcijām, kuras ir iesaistītas atbalsta sniegšanā.

NBS uzdevumi un attīstības prioritātes

NBS ir jānodrošina šādu uzdevumu izpilde:

1. Latvijas valsts suverenitātes, teritoriālās nedalāmības un tās iedzīvotāju aizsardzība no militāras agresijas;
2. NBS vienību kaujas gatavība un spēja iesaistīties un patstāvīgi uzturēties starptautiskajās operācijās;
3. Nepārtraukta NBS modernizācija un profesionālā kaujas apmācības līmeņa paaugstināšana;
4. Efektīva NBS vadība un kontrole (komandvadība);
5. Sadarbība ar valsts civilajām institūcijām.

NBS piedalās valsts apdraudējuma novēršanā, pārvarēšanā un radīto seku likvidēšanā un pilda citus normatīvajos aktos noteiktos uzdevumus.

Zemessardzes attīstība ir viena no NBS prioritātēm. Zemessardzes darbības mērķis ir nodrošināt atbalsta funkciju veikšanu NBS un Valsts civilās aizsardzības sistēmā, pildot šādus uzdevumus:

1. Nodrošināt Nacionālajai drošībai svarīgo valsts objektu apsardzību; piedalīties civiliedzīvotāju evakuācijā; koordinēt sadarbību ar Valsts robežsardzi u.c.
2. Nodrošināt atbalsta funkcijas ārvalstu bruņotajiem spēkiem, kuri šķērso Latvijas teritoriju vai kuri ierodas Latvijā, lai palīdzētu pārvarēt valsts apdraudējumu.
3. Veidot kaujas atbalsta un nodrošinājuma vienības, transportēšanas, civilmilitārās sadarbības, apgādes, inženieru, pretgaisa aizsardzības jomās.

Latvijai integrējoties NATO, NBS tiek noteiktas šādas attīstības prioritātes:

1. Pamatojoties uz NATO spēju attīstības vadlīnijām, modernizēt vadības un kontroles sistēmu, bruņojuma, apmācību, nodrošinājuma un apgādes sistēmas, pilnveidot pretgaisa aizsardzības, gaisa telpas novērošanas un kontroles sistēmas, turpināt attīstīt NBS vienības un spēēt tās pārvietot uz operāciju vietām.

2. Turpināt attīstīt un meklēt iespējas kopējai sadarbībai ar pārējām Baltijas valstīm kolektīvajai aizsardzībai nepieciešamo militāro spēju attīstīšanā un pilnveidošanā.
3. Attīstīt ārvalstu bruņoto spēku uzņemošās valsts atbalsta spējas.

4.2. NBS struktūra

NBS veido Sauszemes spēki, kuras pamatu veidos kājnieku brigāde un Zemessardze, Jūras spēki, Gaisa spēki, Nodrošinājuma pavēlniecība, Mācību vadības pavēlniecība un Nacionālā aizsardzības akadēmija.

Kara vai izņēmuma stāvokļa laikā NBS sastāvā tiek iekļauta Latvijas Bankas Aizsardzības pārvalde, kara laikā NBS sastāvā tiek iekļauta Valsts robežsardze.

NBS uzdevumu izpildei nepieciešamās militārās spējas nosaka NBS struktūru, Valsts aizsardzības un NBS attīstības plānus. NBS uzdevumu daudzveidība ietver apdraudējuma situāciju spektru no miera līdz kara laikam.

4.3. Personāls un apmācība

Valsts aizsardzības sistēmas profesionāla personāla sagatavošana ir viens no priekšnoteikumiem, lai nodrošinātu Latvijas gatavību dalībai NATO. Apmācību sistēma regulāri tiek pilnveidota, lai nodrošinātu militāro spēju attīstību. Svarīgs elements personāla profesionalitātes paaugstināšanā ir dalība apvienotajās mācībās, kurās piedalās visu spēku veidi un kas ir maksimāli pietuvinātas reālajai kaujas situācijai.

Lai nodrošinātu aizsardzības sistēmu ar atbilstoši sagatavotu personālu, tiek pilnveidota NATO dalībvalstu praksei atbilstoša mūsdienīga militārās karjeras plānošanas sistēma, kā arī veidota moderna NBS personāla datu bāze.

4.4. Bruņojums un infrastruktūra

Latvijai kā nākamai NATO dalībvalstij ir svarīgi nodrošināt bruņotos spēkus ar NATO savietojamu un modernu bruņojumu. Bruņojuma iegādes prioritātes nosaka bruņoto spēku struktūras un militāro spēju attīstība kolektīvās drošības, tajā skaitā, Baltijas valstu sadarbības ietvaros. Bruņojuma programmas paredz atbilstoši mūsdienīgu ieroču sistēmu un kaujas tehnikas iegādi ar mērķi nodrošināt bruņotos spēkus ar uzdevumu izpildei atbilstošu bruņojumu.

Militārā infrastruktūra ir viens no būtiskiem priekšnosacījumiem, lai izpildītu aizsardzības sistēmas uzdevumus. Visi infrastruktūras izveides un uzturēšanas pasākumi notiek saskaņā ar NBS ilgtermiņa attīstības plāniem. Infrastruktūras pilnveidošanas pasākumu mērķis ir nodrošināt NBS vienību darbību, bruņojuma uzturēšanu un kaujas spēju izaugsmi, nodrošinot nepieciešamo apmācību vidi un iespējas, kas vienlaicīgi ir efektīva līdzekļu izmantošana.

4.5. Informācijas drošība

Valsts aizsardzības sistēmas darbības nodrošināšanai tiek attīstītas Latvijas spējas nosūtīt, saņemt un glabāt klasificētu informāciju saskaņā ar NATO dalībvalstu praksi. Prioritāri ir nodrošināt spējas ātri un efektīvi apmainīties ar klasificētu informāciju starp valsts institūcijām, ar Latvijas pārstāvniecībām un NATO dalībvalstīm.

4.6. Resursi

Līdz 2008.gadam Valsts aizsardzībai, drošībai un integrācijai NATO ir noteikts finansējuma apjoms 2% no iekšzemes kopprodukta.

Finanšu līdzekļiem jānodrošina NBS profesionalizēšana un modernizēšana. Latvijai ir jāattīsta ar NATO savietojamus, izvērstus un nodrošinātus spēkus atbilstoši NATO noteiktajām vadlīnijām. Galvenās ieguldījumu jomas ir *Reformu ieviešanas plāna dalībai NATO* aizsardzības sistēmas uzdevumu izpilde, AM un NBS personāla karjeras plānošanas un apmācību sistēmas uzlabošana, mūsdienīgu ieroču sistēmu un kaujas tehnikas iegāde, militāro spēku savietojamība ar NATO un citas jomas, kas noteiktas ministra vadlīnijās valsts aizsardzības sistēmas attīstībai un budžeta plānošanai.

Plānošanas, programmēšanas un budžeta veidošanas sistēma ir apliecinājusi savu efektivitāti. Tā uzlabo, nodrošina pārskatāmu plānošanas un programmēšanas procesu, nodrošina finansējuma mērķtiecīgu izlietojumu un tā kontroli. Budžeta programmas ir pilnveidotas, lai nodrošinātu budžeta līdzekļu pārskatāmību un sasniegto rezultātu uzskatāmību.

Plānošanas, programmēšanas un budžeta veidošanas sistēma tiek pastāvīgi uzlabota, iestrādājot tajā aktuālos budžeta veidošanas principus un elementus.

Efektīva un stabila valsts ekonomikas attīstība un izaugsme ir nozīmīgs faktors valsts aizsardzības spēju paaugstināšanai un materiāltehniskā nodrošinājuma pilnveidošanai.

5. Civilās aizsardzības un krīzes vadības sistēma

Civilā aizsardzība ir valsts drošības sistēmas sastāvdaļa. Civilās aizsardzības sistēmas darbību plāno, koordinē, vada un kontrolē Iekšlietu ministrija.

Civilās aizsardzības sistēmu veido valsts varas, pārvaldes un pašvaldību institūcijas, uzņēmumi, uzņēmēj sabiedrības, iestādes un organizācijas, kā arī visas pilngadību sasniegušās darba spējīgās personas, kurām ir Latvijas valstiskā piederība.

Civilās aizsardzības un krīzes vadības sistēmas savietojamība ar NATO un ES dalībvalstu krīzes vadības un trauksmes sistēmām, civilās aizsardzības sistēmām u.c. ir būtiska valsts apdraudējuma situācijas pārvarēšanā.

Valsts pārvaldes iestāžu sadarbību krīzes vadības sistēmas ietvaros koordinē Krīzes kontroles centrs, kas ir tieši pakļauts Ministru prezidentam. Krīzes kontroles centrs izstrādā prognozējamo krīzes situāciju scenārijus, standarta operacionālās procedūras un plānus apdraudējuma situāciju novēršanai, pārvarēšanai un to radīto seku likvidācijai, kā arī organizē un koordinē krīzes vadības mācības.

6. Secinājumi

Valsts aizsardzības politika ir Latvijas drošības politikas sastāvdaļa. Galvenā prioritāte valsts aizsardzības politikas jomā ir nodrošināt valsts aizsardzību un starptautiski - sadarbojoties militārā sfērā, veicināt stabilitātes un miera nodrošināšanu reģionā un pasaulē.

Efektīvas Latvijas aizsardzības nodrošināšanas pamatā ir dalība NATO kolektīvās aizsardzības sistēmā un ES drošības un aizsardzības politikā, profesionāli militāri sagatavoti bruņotie spēki, augstas gatavības rezerves spēks – Zemessardze un sabiedrības atbalsts.

NBS tiek pilnveidoti, lai nodrošinātu militārās spējas un gatavību:

1. Nodrošināt Latvijas valsts aizsardzību;
2. Pildīt NATO un ES dalībvalsts saistības;
3. Piedalīties starptautiskajās operācijās.

Latvijas valsts aizsardzības sistēma tiek attīstīta atbilstoši Latvijas ģeopolitiskajai un vēsturiskajai situācijai, pieejamiem fiziskajiem un finanšu resursiem, kolektīvās drošības

ietvaros pielietojamām militārajām spējām, kas nosaka Latvijas NBS struktūru, NBS personāla profesionalizēšanu, apmācību sistēmas pilnveidošanu, bruņojuma un infrastruktūras modernizēšanu, informācijas drošību un resursu efektīvu izlietošanu. Sabiedrības izpratne un atbalsts Nacionālajiem bruņotajiem spēkiem un to darbības principiem ir būtisks.